Polski Instytut Ekonomiczny

44/2021

Tygodnik Gospodarczy PIE

4 listopada 2021 r.

Wzrosło znaczenie Francji w polskim eksporcie po brexicie

→ **Dzięki brexitowi wzrosło znaczenie Francji w polskim eksporcie towarów, dzięki czemu wyprzedziła ona Wielką Brytanię.** Opuszczenie przez Wielką Brytanię jednolitego rynku europejskiego skutkowało załamaniem obrotów i zmniejszeniem jej udziału w polskim eksporcie. Zwiększyło się znaczenie innych państw, w tym Francji. Jej udział w polskim eksporcie towarów w okresie styczeń-sierpień 2021 r. wyniósł 5,8 proc. i był o 0,2 pkt. proc. wyższy niż w 2020 r. i o 0,3 pkt. proc. wyższy niż w 2015 r. (ostatnim roku przed referendum brexitowym [1]. Tym samym Francja stała się trzecim co do wielkości, za Niemcami i Czechami, rynkiem zbytu towarów z Polski. Na początku 2021 r. na krótko udało jej się nawet wyprzedzić Czechy.

↘ Wykres 1. Udział wybranych grup produktów (według działów PKD) w polskim eksporcie do Francji i Niemiec w 2020 r. (w proc.)

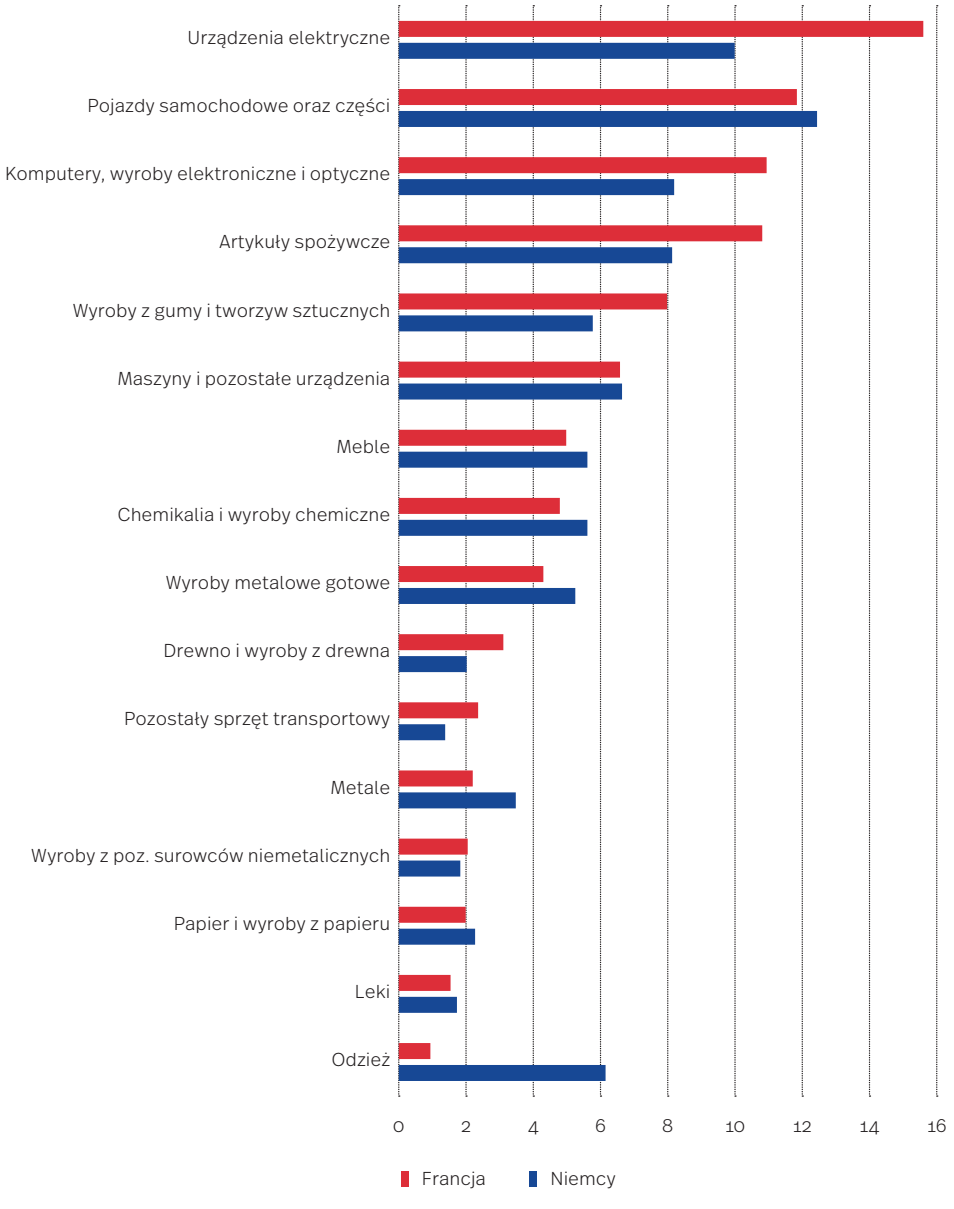

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych GUS.

- **W pierwszych ośmiu miesiącach 2021 r. wysoką dynamiką wzrostu cechowało się kilka grup produktów.** W porównaniu z analogicznym okresem 2020 r. aż o 118 proc. zwiększyła się wartość eksportu miedzi, o 72 proc. – odbiorników telewizyjnych, o 67 proc. – zmywarek do naczyń, o 58 proc. – urządzeń ortopedycznych. O ponad 40 proc. wzrosła też sprzedaż materiałów budowlanych z tworzyw sztucznych, mebli do siedzenia, przetworzonego mięsa, części i akcesoriów motoryzacyjnych, części do silników spalinowych oraz drutu izolowanego.
- **Struktura towarowa polskiego eksportu do Francji jest, z nielicznymi wyjątkami, zbliżona do struktury sprzedaży na rynku niemieckim i wynika głównie ze wzajemnej polsko-francuskiej współpracy w ramach globalnych łańcuchów dostaw.** Trzy najważniejsze grupy produktów (według działów PKD), tj. urządzenia elektryczne, pojazdy samochodowe i ich części, a także komputery oraz wyroby elektroniczne i optyczne, stanowiły w 2020 r. ponad 38 proc. polskiego eksportu do Francji. W porównaniu z eksportem do Niemiec, wyższy był udział urządzeń elektrycznych oraz komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych. W eksporcie na rynek francuski większe znaczenie miały także artykuły spożywcze oraz wyroby z gumy i tworzyw sztucznych. Z kolei wyraźnie mniejszy był udział odzieży, metali, wyrobów metalowych oraz wyrobów chemicznych.
- **Polska staje się coraz ważniejszym partnerem handlowym również dla Francji.** W okresie styczeń-sierpień 2021 r. udział Polski w imporcie Francji wyniósł 2,4 proc. i był o blisko 0,6 pkt. proc. wyższy niż w 2015 r. [2]. Jeszcze więcej, bo o ponad 0,7 pkt. proc., zwiększyło się znaczenie Polski we francuskim eksporcie – w pierwszych miesiącach bieżącego roku jej udział wyniósł 2,5 proc. W badanym okresie Polska była dziesiątym pod względem wielkości zarówno rynkiem zbytu francuskich towarów, jak również dostawcą na ten rynek.
- **O coraz większych korzyściach z polsko-francuskiego handlu towarami może świadczyć rosnące od 2007 r. dodatnie saldo.** W 2020 r. jego wartość wyniosła 5,5 mld EUR, co stanowiło ponad połowę równowartości salda towarowego Polski ogółem. Wymiana towarami to tylko część wzajemnej współpracy gospodarczej. W 2020 r. Francja była szóstym pod względem wartości nabywcą usług świadczonych przez polskie podmioty. Była też trzecim największym bezpośrednim inwestorem zagranicznym w Polsce. Wartość zainwestowanego kapitału na koniec 2020 r. wyniosła 17,2 mld EUR, co stanowiło 8,9 proc. skumulowanych BIZ w Polsce.

[1] http://swaid.stat.gov.pl/SitePagesDBW/HandelZagraniczny.aspx [dostęp: 02.11.2021].
[2] https://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/ [dostęp: 02.11.2021].

(ŁA)

Ponad 200 tys. miejsc pracy w ekoprzemyśle

- W Polsce wartość dodana sektora produktów i usług środowiskowych (*Environmental Goods and Services Sector* – EGSS) w porównaniu do PKB jest taka jak średnia unijna (2,2 proc.). Na sektor, inaczej określany jako gospodarka przyjazna środowisku czy ekoprzemysł, składają się dobra i usługi związane z ochroną środowiska i zarządzaniem zasobami naturalnymi.
- W sektorze EGSS w Polsce największy udział mają: gospodarka ściekami oraz gospodarka zasobami energetycznymi i wodnymi (odpowiednio 0,47 proc.; 0,47 proc. i 0,37 proc. PKB). W większości krajów starej Unii na drugiej pozycji w tym zestawieniu jest produkcja energii ze źródeł odnawialnych. Przykładowo, w Niemczech, Hiszpanii i Włoszech jej udział wynosi odpowiednio: 0,54 proc., 0,82 proc. i 0,57 proc. PKB. W Polsce udział wartości dodanej sektora produkcji energii ze źródeł odnawialnych jest znacznie niższy – wynosi 0,28 proc. PKB.
- Sektor produktów i usług środowiskowych można podzielić na dwa podsektory: działania mające na celu ochronę środowiska (*Classification of Environmental Protection Activities and Expenditure* – CEPA) oraz zarządzanie zasobami (*Classification of Resource Management Activities*

– CREMA). W ochronie środowiska w UE-28 w 2018 r. zatrudnionych było 2,9 mln osób, natomiast w zarządzaniu zasobami – 2 mln. Łącznie więc cały sektor zatrudniał 4,9 mln osób, z czego najwięcej pracowało w sektorze gospodarki odpadami (1,2 mln).

↘ Wykres 2. Wartość dodana sektora produktów i usług środowiskowych w stosunku do PKB w 2018 r. (w proc.)

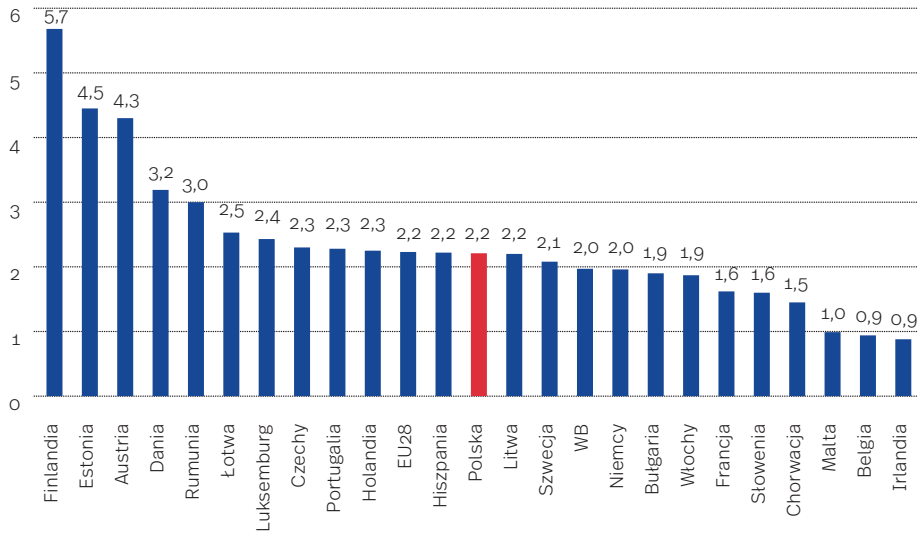

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

→ **W Polsce w sektorze produktów i usług środowiskowych w 2018 r. było zatrudnionych 235 tys. osób.** Najwięcej w sektorach: gospodarki odpadami (40 tys.), zarządzania ściekami (35 tys.), zarządzania wodami (33 tys.) oraz oszczędzania energii i ciepła (25 tys.).

→ **W latach 2014-2018 łączny przyrost zatrudnienia w sektorze EGSS wyniósł 38 tys., z czego połowa (19 tys.) to przyrost między latami 2017 a 2018.** Na podsektor ochrony środowiska przypadło 31,5 tys. nowych miejsc pracy, z czego największy wzrost powiązany był z gospodarowaniem odpadami (17 tys.). Spadek liczby miejsc pracy można natomiast zauważyć w podmiotach zajmujących się ochroną powietrza i klimatu (-2,7 tys.). Znacznie mniej nowych miejsc pracy powstało w podsektorze zarządzania zasobami (6,7 tys.) – głównie w działaniach mających zwiększyć oszczędność ciepła i energii (2,7 tys.), produkcji energii ze źródeł odnawialnych (1,5 tys.) i zarządzania surowcami mineralnymi (1,4 tys.) [3].

[3] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/env_ac_egss1 [dostęp: 02.11.2021].

(MM)

Niska aktywność inwestycyjna samorządów

→ **Inwestycje samorządów rozczarowały w I półroczu.** Po II kwartałach 2021 r. nakłady inwestycyjne były o prawie 14 proc. niższe niż w ubiegłym roku. To wynik poniżej oczekiwań, gdy bierzemy pod uwagę, że tegoroczne plany budżetowe są o 11 proc. wyższe niż w 2020 r. **Zdecydowanie słabiej niż rok temu realizowane są plany dużych miast.**

→ Analizie poddaliśmy indywidualne sprawozdania Rb28S z systemu informatycznego Ministerstwa Finansów (MF) Besti@. **Nasza kwerenda objęła jednostki będące powiatami, miastami na prawach powiatów oraz**

województwami. Według obecnej Wieloletniej Prognozy Finansowej, ich nakłady w 2021 r. stanowić powinny 55 proc. łącznych inwestycji samorządów. Dalsze 9 proc. obejmują wydatki gmin miejskich, 21 proc. gmin wiejskich i 15 proc. gmin miejsko-wiejskich. Analizie poddajemy wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych – indeks 605 według definicji MF.

→ **Spośród wybranych samorządów spadek nakładów po II kwartale obserwujemy w podmiotach, które w 2020 r. generowały 80 proc. inwestycji.** Kwotowo (z racji skali) największe ubytki wydatków inwestycyjnych obserwujemy w Warszawie – spadek sięga prawie 500 mln PLN, co stanowi 33 proc. ubiegłorocznej wartości. Niższa jest też realizacja planów – w zeszłym roku wykonano 27 proc. zaplanowanych nakładów, obecnie jest to 22 proc. Jednak podobne problemy obserwujemy w większości miast wojewódzkich – nakłady w Toruniu, Białymstoku, Gdańsku czy Szczecinie są niższe nawet o 70-80 proc. r/r. Mniejsze spadki obserwujemy w Poznaniu, Kielcach i Łodzi – to 10-20 proc. ubiegłorocznych kwot.

→ **Słabsze wyniki trudno uzasadniać niższą realizacją dochodów.** Zbiorcze dane Ministerstwa Finansów wskazują, że po II kwartale dochody samorządów były wyższe o 10,9 proc. r/r. Wzrost dochodów także obejmuje największe miasta. **Spadki mogą być związane z problemami w organizacji przetargów** – skokowy wzrost cen materiałów może powodować problemy ze znalezieniem wykonawców i opóźnienia w realizacji bieżących projektów. W efekcie, podobne zaburzenia możemy obserwować w kolejnych kwartałach.

↘ Wykres 3. Odsetek realizacji planów inwestycyjnych wybranych samorządów po II kwartale

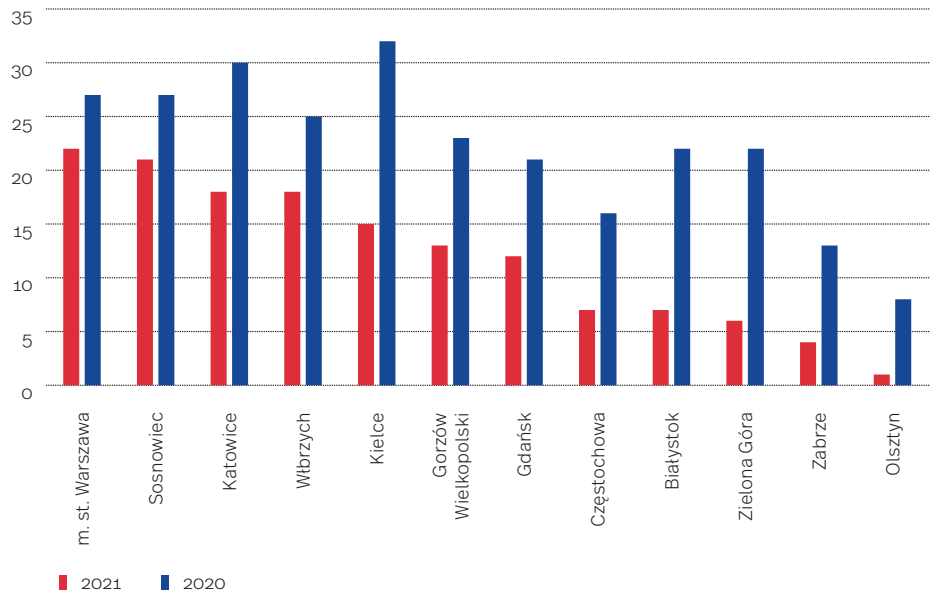

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych MF Besti@.

(JR)

Rzeczpospolita wegetariańska – jak odchodzimy od konsumpcji mięsa?

→ Polacy w coraz większej liczbie ograniczają lub zupełnie rezygnują ze spożycia mięsa – podobnie jak reszta Europy. Według badania ankietowego Panelu Ariadna z 2019 r., odsetek Polaków będących na diecie wegetariańskiej lub wegańskiej wynosi 8,4 proc. [4]. Z kolei z badań firmy Maczfit na mieszkańcach dużych miast wynika, że skala popularności wegetarianizmu w takich

ośrodkach może sięgać nawet 20 proc. [5]. W 2014 r. w badaniu CBOS odsetek wegetarian w Polsce wynosił 1 proc. [6].

→ Obserwowane trendy to w dużej mierze zasługa młodszych pokoleń. Według danych z ankiety Global Consumer Survey z 2021 r., w Polsce 7 proc. osób w wieku 18-29 lat jest wegetarianami, a 1 proc. weganami – co zbiorczo jest wynikiem wyższym niż np. we Francji czy Włoszech [7]. Zarazem według Panelu Ariadna połowa wegetarian w Polsce ma 34 lata lub mniej [8]. Wyniki ankiety firmy Mintel z 2017 r. pokazały, że w grupach wiekowych 16-24 lata oraz 25-34 lata odsetek wegan i wegetarian przekracza nawet 10 proc. [9]. Przodownictwo młodych ludzi widać także w ograniczaniu konsumpcji mięsa – nawet co piąta osoba w wieku 18-24 lata nie jadła mięsa w ciągu całego miesiąca według cytowanych wcześniej danych Ariadny, przy wartościach zbliżonych do 10 proc. w starszych kohortach. Z kolei według IBRIS, ogółem ponad połowa Polaków planuje zmniejszenie konsumpcji mięsa [10].

→ Europa, według danych sprzed pandemii, była największym rynkiem produktów zastępujących mięso – na Stary Ląd przypadało blisko 40 proc. światowej sprzedaży jego substytutów [11]. Polska szybko nadrabia dystans w tym względzie. Według danych opublikowanych niedawno przez „Rzeczpospolitą", w trzech ostatnich latach sprzedaż mięsa w naszym kraju spadła o 7,5 proc., a sprzedaż wegetariańskich substytutów mięsa wzrosła o 480 proc. [12]. Podobnie rozwija się wegetariańska część branży restauracyjnej. Happy Cow, światowy przewodnik po restauracjach dla wegan, w 2010 r. miał w swojej bazie blisko 1200 restauracji w pełni wegańskich lub wegetariańskich w Europie, zaś w 2019 r. było to już blisko 6,5 tys. [13]. W ich rankingu najlepszych miast dla wegan Warszawa jest na miejscu szóstym, za takimi metropoliami, jak Londyn, Berlin czy Nowy Jork – w naszej stolicy Happy Cow odnalazło 150 restauracji sprzyjających diecie roślinnej [14].

→ Co ciekawe, dynamika zmian w konsumpcji mięsa nie jest tak widoczna w danych GUS. W tzw. koszyku inflacyjnym (konstruowanym na bazie badań wydatków budżetów gospodarstw domowych), waga przyznana produktom mięsnym w 2021 r. znacznie wzrosła w stosunku do 2020 r., do poziomu nieodnotowanego w ubiegłej dekadzie. Sytuacja ta jest zupełnym odwróceniem wyraźnego trendu spadkowego istniejącego nieprzerwanie od 2014 r. [15]. Jednak według danych zebranych w 2019 r., dostawy mięsa na krajowy rynek spadły r/r o 3,9 proc. [16] . Spożycie mięsa w 2019 r. spadło o nieco ponad 2 proc., natomiast pogłowie trzody chlewnej, w zależności od typu zwierzęcia, utrzymuje się na podobnym poziomie lub nawet minimalnie wzrasta w ostatnich latach, zaś produkcja żywca rzeźnego w 2019 r. zmniejszyła się r/r pierwszy raz od 2013 r. [17].

[4] Panel Ariadna (2019), *Podsumowanie badań opinii publicznej odnośnie postaw konsumenckich Polaków wobec produktów i dań roślinnych*, https://pliki.horecatrends.pl/i/00/46/51/004651.pdf [dostęp: 02.11.2021].

[5] https://www.maczfit.pl/blog/wegetarianski-ranking-miast/ [dostęp: 02.11.2021].

[6] CBOS (2014), *Zachowania żywieniowe Polaków*, Komunikat z badań CBOS nr 115/2014, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2014/K_115_14.PDF [dostęp: 02.11.2021].

[7] https://www.statista.com/statistics/768475/vegetarianism-and-veganism-among-young-adults-in-selected-european-countries/ [dostęp: 02.11.2021].

[8] Panel Ariadna (2019), *Podsumowanie badań opinii publicznej odnośnie postaw konsumenckich Polaków wobec produktów i dań roślinnych*, https://pliki.horecatrends.pl/i/00/46/51/004651.pdf [dostęp: 02.11.2021].

[9] Tamże.

[10] https://roslinniejemy.org/blog/ibris-prawie-60-polakow-deklaruje-ograniczenie-spozycia-miesa [dostęp: 02.11.2021].

[11] https://www.foodnavigator.com/Article/2017/08/24/Europe-leads-in-innovation-as-meat-free-demand-grows [dostęp: 02.11.2021].

[12] https://www.rp.pl/przemysl-spozywczy/art18949431-to-juz-fakt-polacy-rezygnuja-z-miesa-i-ida-w-zamienniki [dostęp: 02.11.2021].

[13] https://www.happycow.net/blog/the-growth-of-vegan-restaurants-in-europe/ [dostęp: 02.11.2021].

[14] https://www.happycow.net/vegtopics/travel/top-vegan-friendly-cities [dostęp: 02.11.2021].

[15] http://swaid.stat.gov.pl/Ceny_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_CEN_10.aspx [dostęp: 02.11.2021].

[16] GUS (2020), *Dostawy na rynek krajowy oraz spożycie niektórych artykułów konsumpcyjnych na 1 mieszkańca w 2019 r.*, https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/dostawy-na-rynek-krajowy-oraz-spozycie-niektorych-artykulow-konsumpcyjnych-na-1-mieszkanca-w-2019-roku,9,10.html [dostęp: 02.11.2021].

[17] GUS (2020), *Rolnictwo w 2019 r.*, Warszawa.

(ŁB)

Jakiej chmury obliczeniowej chcą polskie przedsiębiorstwa?

→ **Aż 61 proc. polskich przedsiębiorstw sektora przemysłowego wskazuje na chmurę obliczeniową jako technologię, które będzie miała największy wpływ na rozwój firmy.** To więcej niż Big Data (57 proc.), sztuczna inteligencja (44 proc.), internet rzeczy (43 proc.) czy robotyka (37 proc.). Rosnące zapotrzebowanie na usługi chmurowe wynika przede wszystkim z potrzeby wsparcia istniejących procesów biznesowych (81 proc.). Jako mniej istotny sposób wykorzystania chmury przedsiębiorcy wymieniają: możliwość archiwizacji danych (51 proc.), budowę nowych aplikacji i modeli biznesowych (38 proc.), wdrożenie innowacyjnych technologii (37 proc.) oraz zwiększenie dostępnej mocy obliczeniowej (36 proc.) [18].

→ **Jednocześnie niewiele przedsiębiorstw, bo tylko 35 proc., z sukcesem wdrożyło rozwiązania chmurowe** (w roku poprzedzającym luty 2021 r.). W trakcie implementacji jest zaledwie 18 proc. przedsiębiorstw, a 32 proc. w ogóle nie planuje inwestycji w tę technologię. Głównym powodem niechęci polskich firm do chmury jest obawa związana z bezpieczeństwem oraz utratą kontroli nad danymi – niemal połowa respondentów wyraziła taki argument. Kolejnym źródłem niechęci były obostrzenia prawne (29 proc. wskazań) oraz brak budżetu na inwestycje (23 proc.).

↘ Wykres 4. Przyczyny braku inwestycji w rozwiązania chmurowe (odsetek wśród firm nieplanujących inwestycji)

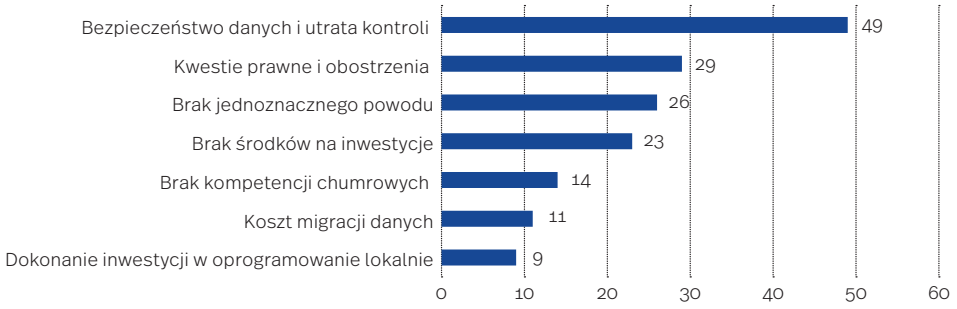

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Computerworld.

→ **Wśród najważniejszych cech chmury, polskie przedsiębiorstwa wskazują, że powinna być zlokalizowana na terytorium Polski.** Taką cechę wskazało 48 proc. respondentów. Może to być powiązane z obawami o bezpieczeństwo danych znajdujących się na serwerach zlokalizowanych poza granicami kraju. Co ciekawe, lokalizacja chmury na terytorium kraju była dla respondentów ważniejszą cechą niż koszt usługi (26 proc.) [19].

→ **Pandemia nie miała negatywnego wpływu na rynek rozwiązań chmurowych.** Odsetek dużych firm w Polsce korzystających z przetwarzania danych w chmurze wzrósł o 10 pkt. proc. z 41 proc. w 2019 r. do 51 proc. w 2020 r. Wśród czynników mających największy wpływ na rynek *cloud computingu* w Polsce na pierwszym miejscu przedsiębiorcy wymieniają pandemię COVID-19, a na drugim – związany z nią wzrost znaczenia pracy zdalnej [20].

→ **Pandemia wzmocniła także największych graczy. III kwartał 2021 r. przyniósł rekordowe zyski gigantom *cloud computing*.** Największe kwartalne przychody z biznesu chmurowego, z wynikiem 16,1 mld USD, zaraportował Amazon. Na przestrzeni roku usługa Amazon Web Services urosła o 39 proc. Microsoft Azure wzrósł o 50 proc. w piątym kwartale z rzędu. Natomiast Google Cloud zaraportował wzrost o 54 proc. [21]. Część środków została reinwestowana w Polsce, w której Google uruchomił szacowaną na 2 mld USD inwestycję w centra danych [22]

oraz otworzył w Warszawie największe centrum rozwoju technologii chmury obliczeniowej w Europie [23]. Podobne inwestycje realizuje Microsoft, który w kooperacji z Google jest dostawcą usług dla spółki Chmura Krajowa, a jej wyłącznymi udziałowcami są PKO BP oraz Polski Fundusz Rozwoju [24].

↘ Wykres 5. Wartość (w mld PLN) i dynamika (w proc.) rynku przetwarzania danych w chmurze w Polsce w latach 2016-2021

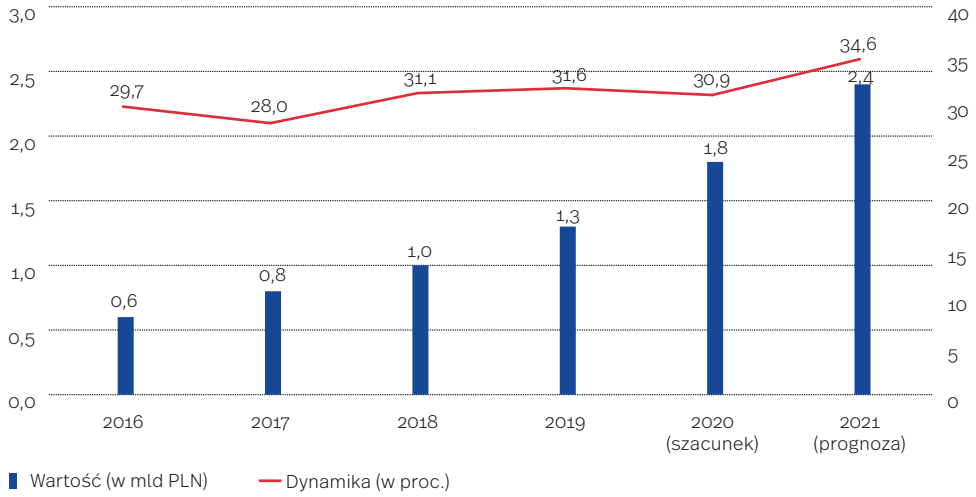

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych PMR.

→ **Problemem związanym z wielkością globalnych dostawców usług chmurowych jest zagrożenie brakiem cyfrowej suwerenności Polski.** Wbrew skojarzeniom, które wzbudza metafora „chmury", serwery firm przetwarzających dane w chmurze ulokowane są konkretnych lokacjach. Krajowi dostawcy usług chmurowych, którzy posiadają ośrodki przetwarzania danych na terytorium Polski (np. certyfikowani znakiem „Polska Chmura") podlegają polskiemu i europejskiemu prawu, a także wspierają polską gospodarkę poprzez spełnianie obowiązków podatkowych w naszym kraju. Przytoczone statystyki wskazują, że polskie przedsiębiorstwa preferują dostawców usług chmurowych zlokalizowanych w kraju. Dane stanowią jeden z najważniejszych zasobów oraz czynników produkcji nowoczesnej gospodarki. Dlatego kwestią strategicznego rozwoju gospodarki (a także w wypadku niektórych danych państwowych, kwestią bezpieczeństwa) powinno być wspieranie dostawców przetwarzających istotne informacje na terytorium Unii Europejskiej.

[18] https://polcom.com.pl/wp-content/uploads/2021/05/Przemysl-4.0-krok-w-kierunku-bezpieczenstwa-przemyslowego.pdf [dostęp: 03.11.2021].
[19] https://polcom.com.pl/wp-content/uploads/2021/05/Przemysl-4.0-krok-w-kierunku-bezpieczenstwa-przemyslowego.pdf [dostęp: 03.11.2021].
[20] https://www.netia.pl/Netia/media/Netia/dokumenty-do-pobrania/Raport-Chmura-Cyberbezpieczenstwo-2021.pdf [dostęp: 03.11.2021].
[21] https://www.csimagazine.com/csi/Record-Q3-for-cloud-services.php [dostęp: 03.11.2021].
[22] https://www.wnp.pl/tech/potezna-inwestycja-google-a-w-polsce-warta-tyle-co-dwie-duze-elektrownie,462293.html [dostęp: 03.11.2021].
[23] https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/google-warszawa-centrum-rozwoju-technologii-chmury-dla-europy [dostęp: 03.11.2021].
[24] https://chmurakrajowa.pl/ [dostęp: 03.11.2021].

(KŁ)

Problemy mikrofirm nie znikają

→ **Przez większość 2021 r. mikrofirmy radziły sobie znacznie gorzej niż większe firmy.** Wartość Miesięcznego Indeksu Koniunktury (MIK [25]) dla mikrofirm od stycznia do sierpnia była poniżej odczytu neutralnego [26] (wykres 6). Wprawdzie we wrześniu nastąpiła poprawa nastrojów, ale w październiku znowu się pogorszyły, choć utrzymały się nieco powyżej odczytu neutralnego. Mikrofirmy, w porównaniu z firmami średniej wielkości i dużymi, są bardziej krytyczne w ocenie warunków funkcjonowania, które postrzegają jako trudne, choć poprawiające się.

↘ Wykres 6. MIK według wielkości przedsiębiorstw w okresie styczeń-październik 2021 r.

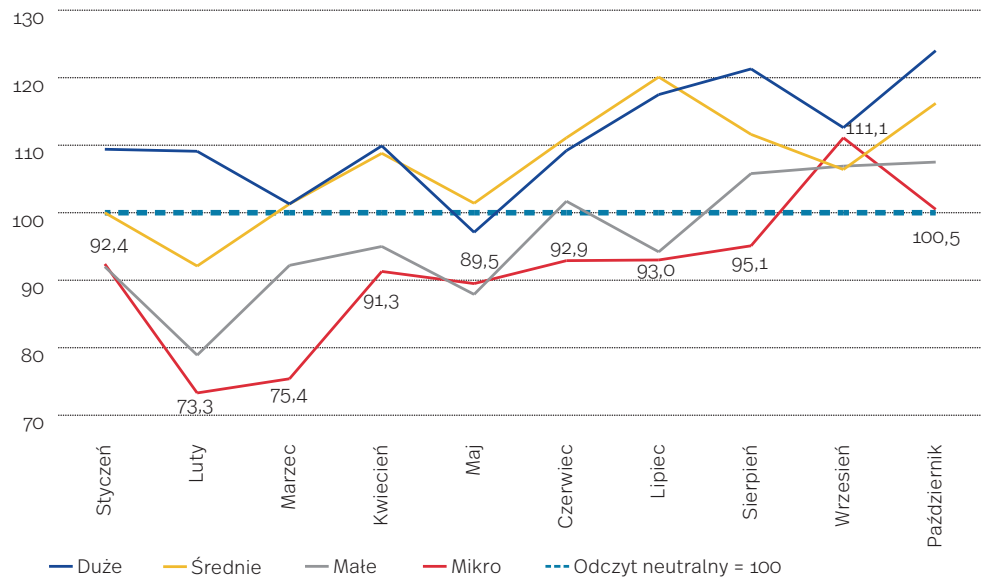

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PIE i BGK.

→ **Poprawia się płynność finansowa mikrofirm:** w październiku 63 proc. firm oceniło ją jako dostateczną, by zapewnić ciągłość funkcjonowania przedsiębiorstwa przez ponad 3 miesiące, a 22 proc. przez 2-3 miesiące. Na początku roku sytuacja przedstawiała się gorzej: jedynie 47 proc. oceniało, że ich firma może funkcjonować ponad 3 miesiące, a 25 proc. – 2-3 miesiące. **Poprawa sytuacji finansowej nie znajduje potwierdzenia w rozwoju mocy produkcyjnych mikrofirm.** Jedynie w sezonie wiosenno-letnim (kwiecień-wrzesień) wzrósł odsetek mikrofirm wskazujących na zbyt małe moce produkcyjne (z 10-11 proc. firm w I kwartale do 16-17 proc. w III kwartale), którym nie zawsze odpowiadał wzrost udziału firm inwestujących. W poszczególnych miesiącach udział mikrofirm ponoszących wydatki na inwestycje w aktywa materialne był niski: oscylował od 33 proc. do 46 proc.

→ **W analizowanym okresie zaobserwowano związek planów mikrofirm dotyczących zatrudnienia z wielkością sprzedaży.** Wskazuje to, łącznie z przewidywaniami dotyczącymi wynagrodzeń pracowników, na elastyczne działania mikrofirm w zakresie zatrudnienia, będące prawdopodobnie ważnym elementem optymalizacji kosztów przedsiębiorstwa. **Według MIK, od stycznia do września br. udział mikrofirm planujących wzrost zatrudnienia był wyższy niż planujących wzrost wynagrodzeń pracowników,** ale od października obserwuje się rosnący udział mikrofirm zamierzających podnieść wynagrodzenia. W październiku udział przedsiębiorstw planujących wzrost wynagrodzeń

był wyższy niż udział firm planujących wzrost zatrudnienia pracowników (wykres 7). Może to wynikać z trudności związanych z zatrudnianiem pracowników i sięganiem po wzrost wynagrodzeń jako zachętę „przyciągającą" osoby do pracy.

↘ Wykres 7. **Udziały mikrofirm planujących wzrost zatrudnienia i wynagrodzeń pracowników w najbliższym miesiącu oraz odnotowujących wzrost sprzedaży w stosunku do poprzedniego miesiąca w okresie styczeń-październik 2021 r. (w proc.)**

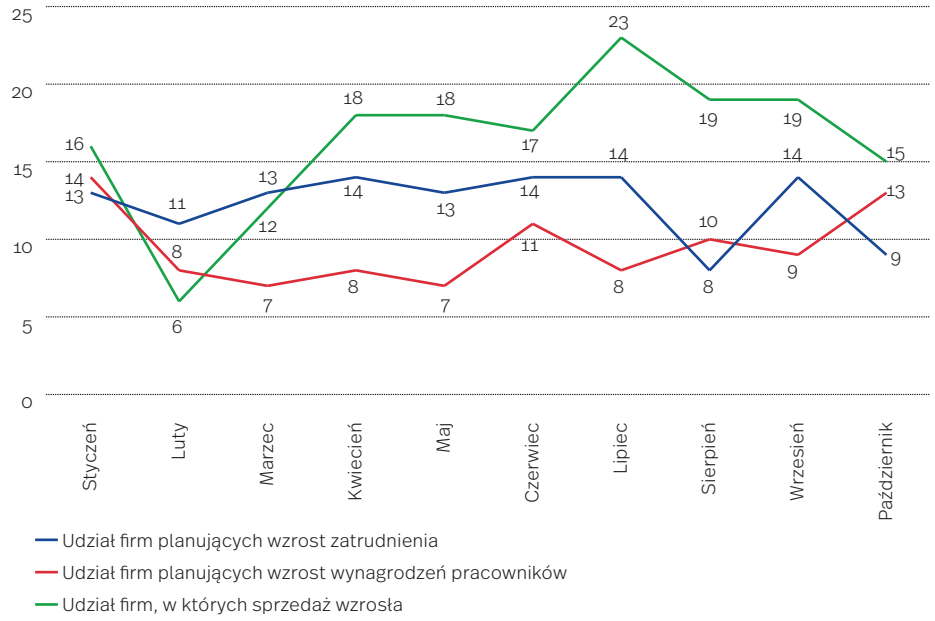

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań PIE i BGK.

→ Pomoc oferowana przez państwo w ramach tarczy antykryzysowej wprawdzie pozwoliła mikrofirmom przetrwać 2020 r., ale ciągle radzą sobie gorzej niż inne. Tym bardziej, że pojawiają się nowe trudności. W związku z rozwijającą się czwartą falą pandemii możliwe są kolejne utrudnienia dla biznesu lub wahania popytu. Ponadto, podobnie, jak inni uczestnicy rynku, mikrofirmy są dotknięte wzrostem cen i opóźnieniami w dostawach. Ich gorsza kondycja może utrudnić konkurowanie z lepiej przygotowanymi podmiotami.

[25] Miesięczny Indeks Koniunktury jest opracowywany przez PIE i BGK na podstawie odpowiedzi na pytania zadawane co miesiąc reprezentatywnej próbie 500 firm.

[26] Poziomy MIK przyjmują wartości od 0 do 200, a punkt odniesienia wskaźnika stanowi odczyt 100, który jest poziomem neutralnym. Wartości niższe od 100 świadczą o negatywnych nastrojach firm, a powyżej 100 – o pozytywnych.

(UKG, AS)

Jak europejskie kraje korzystają z paszportów szczepionkowych?

→ Kolejna fala zakażeń koronawirusem przebiega w państwach europejskich ze zróżnicowanym nasileniem. Najtrudniejsza sytuacja jest w krajach, w których odnotowano najniższe poziomy zaszczepienia, czyli w Bułgarii i Rumunii – w nich ponad 90 proc. ofiar śmiertelnych to obecnie osoby niezaszczepione [27]. Dostępność szczepionek sprawia, że podczas jesieni i zimy 2021 r. państwa europejskie korzystają z innych niż dotychczas

narzędzi walki z pandemią. **Podstawowym rozwiązaniem stają się tzw. paszporty covidowe, czyli cyfrowe lub papierowe dokumenty potwierdzające przyjęcie szczepionki lub przebycie infekcji (ewentualnie wynik testu wykluczający trwającą infekcję).** Okazanie tych dokumentów jest warunkiem wejścia do zamkniętych przestrzeni publicznych (restauracji, kin, siłowni, sal koncertowych, obiektów sportowych, targów czy pojazdów komunikacji zbiorowej). Mogą też być losowo weryfikowane podczas obecności w nich.

→ **Najbardziej zdecydowane działania podjęły dotychczas rządy Włoch i Austrii. W tych państwach paszport jest obecnie wymagany również w miejscach pracy,** zwłaszcza wymagających bezpośredniego lub częstego kontaktu z innymi ludźmi, np. w sektorze usług. We Włoszech pracodawcy, którzy zaniechają kontroli paszportów narażają się na karę administracyjną od 400 do 1000 EUR [28]. Natomiast w Austrii mandaty wynoszą od 500 EUR dla pracownika do nawet 3600 EUR dla pracodawcy [29].

→ Warto zaznaczyć, że **kraje podchodzą do stosowania paszportów w zróżnicowany sposób.** Np. we Francji korzystanie z paszportów wprowadzono na poziomie krajowym w lipcu, a następnie rozszerzono w sierpniu 2021 r. (obecne reguły obowiązują do 15 listopada [30].) Tymczasem w Niemczech korzystanie z paszportów uwarunkowane jest lokalnymi regulacjami wynikającymi z aktualnej sytuacji epidemiologicznej. W innych krajach, jak np. w Hiszpanii, nie wprowadzono tak szerokich zasad korzystania z paszportów. W Danii z kolei, wraz z łagodzeniem restrykcji i znoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego, wycofano się również ze stosowania paszportu.

→ Kraje różnią się także pod względem katalogu miejsc, w których trzeba przedstawiać paszporty. Dla przykładu, w Holandii paszporty trzeba okazywać przy wejściu do restauracji, ale już nie w punktach gastronomicznych przy trasach samochodowych czy na stacjach paliw. To zróżnicowanie zasad jest jednym z oficjalnie podnoszonych powodów protestów przeciw paszportom, które odbywają się niemal w każdym kraju wprowadzającym nowe reguły (ostatnio protestowano m.in. w Bułgarii). Doświadczenia europejskie pokazują jednak, że paszporty są skutecznym rozwiązaniem, przede wszystkim w kontekście zwiększania zainteresowania szczepieniami, które są najbardziej skutecznym narzędziem walki z pandemią.

[27] https://www.euronews.com/2021/11/02/bulgaria-and-romania-break-records-for-daily-covid-19-deaths [dostęp: 03.11.2021].
[28] https://www.governo.it/it/articolo/green-pass-faq-sui-dpcm-firmati-dal-presidente-draghi/18223 [dostęp: 03.11.2021].
[29] https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/austria-to-introduce-new-covid-rules-at-work/ [dostęp: 03.11.2021].
[30] https://www.france24.com/en/france/20210802-france-s-covid-19-health-pass-where-it-is-mandatory-and-what-will-change-on-august-9 [dostęp: 03.11.2021].

(PŚ)

Opracowanie merytoryczne: Łukasz Ambroziak, Łukasz Baszczak, Urszula Kłosiewicz-Górecka, Krystian Łukasik, Magdalena Maj, Jakub Rybacki, Anna Szymańska, Paweł Śliwowski

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny *think tank* gospodarczy, którego historia sięga 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne dotyczące kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego Polski. Instytut zajmuje się dostarczaniem analiz i ekspertyz do realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzacją polskich badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych w kraju oraz za granicą.

Wydarzenia i dane przedstawione w niniejszej publikacji pochodzą i bazują na źródłach zewnętrznych, stąd nie gwarantujemy ich poprawności. Mogą one być ponadto niekompletne albo skrócone. Wszystkie opinie i prognozy wyrażone w niniejszej publikacji są wyrazem oceny ekspertów PIE w dniu ich publikacji i mogą ulec zmianie bez zapowiedzi. Niniejszy dokument jest jedynie materiałem informacyjnym do użytku odbiorcy.

Polski Instytut Ekonomiczny

Kontakt
Ewa Balicka-Sawiak
Kierownik Zespołu Komunikacji
Rzecznik Prasowy
ewa.balicka@pie.net.pl
tel. 48 727 427 918